

SYLLABUS

1. Puni naziv nastavnog predmeta:

Hemija tla

2. Skraćeni naziv nastavnog predmeta / šifra:**3. Ciklus studija:**

1

4. Bodovna vrijednost ECTS:

3

5. Status nastavnog predmeta: Obavezni Izborni**6. Preduslovi za polaganje nastavnog predmeta:**

Nema

7. Ograničenja pristupa:

Studenti I Ciklusa PMF-a

8. Trajanje / semestar:

1

8

9. Sedmični broj kontakt sati:

9.1. Predavanja:

3

9.2. Auditorne vježbe:

0

9.3. Laboratorijske / praktične vježbe:

0

10. Fakultet:

PMF

11. Odsjek / Studijski program:

Hemija/Primjenjena hemija

12. Odgovorni nastavnik:

dr.sc. Benjamin Čatović, docent

13. E-mail nastavnika:

benjamin.catovic@untz.ba

14. Web stranica:

www.untz.ba

15. Ciljevi nastavnog predmeta:

Osnovni cilj ovog modula je da studenti steknu nova znanja i nadogradnju u odnosu na bazu iz oblasti hemije te da se upoznaju sa hemijskim procesima koji se odvijaju u tlu. Tlo predstavlja medij u kome se odvijaju mnogobrojne značajne reakcije koje dovode do stvaranja produkata koji usljed svoje biodostupnosti mogu biti usvojeni od strane biljaka. Stoga je neophodno sa hemijskog stanovišta razumjeti procese koji se odvijaju u tlu.

16. Ishodi učenja:

Nakon odslušanog i uspješno položenog kursa studenti bi trebali da usvoje znanja o hemijskim procesima u tlu kao mediju u kome se odvijaju različite hemijske reakcije.

17. Indikativni sadržaj nastavnog predmeta:

Uvod. Definicija i priroda tla. Najvažniji procesi nastajanja tla. Hemijsko trošenje stijena. Rastvaranje. Hidratacija. Hidroliza. Oksidacija. Biološko trošenje. Minerali gline. Organska materija, humus i organizmi u tlu. Porijeklo i postanak humusa. Sastav i svojstva humusa- Fulvo kiseline. Huminske kiseline. Humini. Podjela humusa po funkciji i tipu. Hemija tla. Koloidi tla. Sastav i najvažnije osobine koloida tla. Adsorpcija i izmjena kationa i aniona. Adsorptivna sposobnost tla. Adsorptivni kompleks tla. Organo-mineralni kompleks tla. Redoks potencijal i pufernost tla. Rastvor tla. Reakcija tla. Aktivna kiselost. Potencijalna kiselost. Supstitucijska kiselost. Hidrolitička kiselost. Popravka reakcije tla. Optimalno pH područje. Mikronutrijenti i toksični elementi. Željezo i mangan. Bakar i cink. Bor. Hlor. Molibden. Kobalt. Selen. Toksični elementi i polutanti. Radioaktivni elementi. Kontaminacija tla. Hemijsko prečišćavanje kontaminiranog tla.

18. Metode učenja:

Predavanja i konsultacije. Na predavanjima će se izlagati gradivo predviđeno planom i programom ovog predmeta. Pismena provjera znanja uključuje test I i test II koji obuhvataju gradivo obrađeno u toku kursa. Završna provjera znanja se odnosi na cjelokupno obrađenu materiju kroz teoretsku osnovu.

19. Objašnjenje o provjeri znanja:

Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu test I (prva parcijala) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od 10 pitanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 2 boda, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 20 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu test II (druga parcijala) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se, također, sastoji od 10 pitanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 2 boda, odnosno, student na drugoj parcijali može ostvariti maksimalno 20 bodova. Oba testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja nastavnog predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 14 do 25 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 8 do 15 bodova. Završni ispit je usmeni. Pravo izlaska na završni ispit imaju studenti koji su položili obje parcijale i ispunili ostale predispitne obaveze. Na usmenom ispitu student odgovara na pet izvučenih pitanja iz programa nastavnog predmeta obrađenog na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na svih pet pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 20. Provjere na svim oblicima znanja priznaju se kao kumulativni ispit ukoliko je postignuti rezultat pozitivan nakon svake pojedinačne provjere i iznosi najmanje 50% ukupno predviđenog i/ili traženog znanja i vještina. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 12 bodova na završnom usmenom ispitu.

20. Težinski faktor provjere:

Obaveze studenta:	Bodovi (min/max)
Urednost pohađanja nastave/aktivnost:	8/15
Seminarski rad:	14/25
Test I i test II:	20/40
Završni test:	12/20
UKUPNO:	54/100

21. Osnovna literatura:

1. Čustović, H., Resulović, M., Pedologija, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, ISBN 9958-9643-5-X, 2002.
2. Foth, H., D., Fundamentals of soil science, Eight edition, John Wiley & Sons, ISBN 0-471-52279-1, 1990.
3. Ćirić, M., Pedologija, II izdanje, 1986.

22. Internet web reference:**23. U primjeni od akademske godine:****24. Usvojen na sjednici NNV/UNV:**